

Wp 2016.05.10 Soli / 102/2016

INFORMACJA dotycząca ważniejszych zagadnień ROLNICTWA i LEŚNICTWA W GMINIE TRZEMESZNO

Informacje ogólne

Rolnictwo jest tematem i zagadnieniem bardzo szerokim, realizowanym przez szereg instytucji, w tym usytuowanych poza kompetencjami gminy, dlatego w niniejszej informacji skupiono się przede wszystkim na danych będących w posiadaniu Urzędu.

Gmina Trzemeszno jest gminą miejsko – wiejską, na której zamieszkuje obecnie 14.092 mieszkańców, w tym miasto Trzemeszno liczy 7.551 mieszkańców, a reszta, tj. 6.541 osób przypada na teren wiejski. Z rolnictwa utrzymuje się około 40 % mieszkańców naszej gminy. Ogólna powierzchnia miasta i gminy wynosi 17.466,68 ha (174,66 km²), w tym:

- miasto Trzemeszno zajmuje obszar 545,51 ha (5,45 km²) - 3,12 % powierzchni obszaru.
- obszar wiejski wynosi 16.921,17 ha (169,21 km²), co stanowi 96,88 % całego obszaru.

Gmina liczy 21 sołectw i ma charakter przemysłowo-rolniczy. Rolnictwo to jedna z podstawowych gałęzi gospodarki wytwarzająca produkty żywnościowe w wyniku uprawy roślin i hodowli zwierząt. Rolnictwo jako dziedzina gospodarki zasadniczo odróżnia się od innych działów gospodarczych, gdyż uzależnione jest od środowiska geograficznego, w szczególności od ukształtowania powierzchni, rodzaju gleb i oczywiście warunków klimatycznych.

Strukturę gospodarstw i działek do 1 ha na terenie Gminy Trzemeszno na dzień 09.05.2016 r. ilustruje poniższa tabela:

L. p.	Grupa	Ogólna liczba			Powierzchnia fizyczna [ha]
		kart	gospod.	działek	
1	A - powierzchnia od 1 do 2 ha	215	215	0	286,6033
2	B - powierzchnia od 2 do 5 ha	152	152	0	496,7648
3	C - powierzchnia od 5 do 7 ha	71	71	0	395,1558
4	D - powierzchnia od 7 do 10 ha	87	87	0	714,5818
5	E - powierzchnia od 10 do 15 ha	129	129	0	1.487,9210
6	H - powierzchnia powyżej 15 ha	232	232	0	7.065,7960
7	K1 - powierzchnia od 0 do 1 ha	1.558	32	1.526	321,6232
		2.444	918	1.526	10.768,4459

Pod względem wielkości gospodarstw indywidualnych gmina Trzemeszno utrzymuje się na poziomie średniej krajowej. Gospodarstw małych od 1 ha do 5 ha jest 367 i stanowią one aż 39,98 udziału w ogólnej liczbie gospodarstw to ich udział w powierzchni ogółem stanowi zaledwie 7,5 %. Gospodarstw rolnych indywidualnych powyższej 15 ha jest 232 i mimo że stanowią jedynie 25,28 % w ogólnej liczbie gospodarstw ich udział w ogólnej powierzchni stanowi aż 67,64 %.

Pod względem rodzajów gruntów oprócz gruntów ornych, które stanowią ponad 9 tys. ha na terenie gminy Trzemeszno przeważają użytki zielone oraz rowy i nieużytki.

Rodzaje gruntów (dotyczy osób fizycznych) przedstawia poniższa tabela:

Powierzchnia ogółem		
ha fizycznych		10.768,5480
ha przeliczeniowych		8.418,3375
ha użytków rolnych		10.256,5263
Rodzaj gruntów	Powierzchnia fizyczna [ha]	Powierzchnia przeliczeniowa [ha]
Grunty orne	9.079,0562	7.705,0162
Grunty pod stawami	3,3171	0,6634
Grunty rolne zabudowane (łąki i pastwiska)	3,9466	3,9466
Grunty rolne zabudowane (użytki rolne)	161,9164	161,9164
Grunty zadrzewione i zakrzewione (łąki i pastwiska)	8,0155	1,6030
Grunty zadrzewione i zakrzewione (użytki rolne)	5,6132	1,1228
Rowy, nieużytki i inne	547,6101	25,2470
Sady	60,7230	57,4784
Użytki zielone	898,3499	461,3437
Razem	10.768,5480	8.418,3375

▲ źródło Referat Finansowo-Księgowy UM

Na terenie gminy Trzemeszno zdecydowana większość powierzchni rolniczej gminy przypada na indywidualne gospodarstwa rolne, ale są też zakłady rolne zakłady rolne, które zajmują łączną powierzchnię – ponad 2 tys. ha. Są to: Mero-Merkur, Gospodarstwa Rolne Kamieniec, Płaczkowo, Kruchowo, Gospodarstwo Rolne Przedsiębiorstwa Przemysłu Ziemiaczanego Trzemeszno.

Grupy gruntów i ich rodzaje dotyczące osób prawnych przedstawiają poniższe tabele:

Grupy gruntów :

L. p.	Grupa	Ogólna liczba			Powierzchnia fizyczna [ha]
		kart	gospod.	działek	
1	A - powierzchnia od 1 do 2 ha	2	2	0	3,4970
2	B - powierzchnia od 2 do 5 ha	5	5	0	26,3673
3	C - powierzchnia od 5 do 7 ha	2	2	0	12,2665
4	D - powierzchnia od 7 do 10 ha	1	1	0	10,3752
5	E - powierzchnia od 10 do 15 ha	3	3	0	40,3256
6	H - powierzchnia powyżej 15 ha	6	6	0	1.910,8367
7	K1 - powierzchnia od 0 do 1 ha	4	0	4	4,9497
		23	19	4	2.008,6180

Rodzaje gruntów:

Powierzchnia ogółem		
ha fizycznych		2.011,5899
ha przeliczeniowych		2.179,6551
ha użytków rolnych		1.979,8984
Rodzaj gruntów	Powierzchnia fizyczna [ha]	Powierzchnia przeliczeniowa [ha]
Grunty orne	1.598,9177	1.817,4646
Grunty pod stawami	29,0593	5,8119
Grunty rolne zabudowane (łąki i pastwiska)	9,6247	9,6247
Grunty rolne zabudowane (użytki rolne)	25,4252	25,4252
Grunty zadrzewione i zakrzewione (łąki i pastwiska)	0,0000	0,0000
Grunty zadrzewione i zakrzewione (użytki rolne)	16,3875	3,2775
Rowy, nieużytki i inne	22,7292	1,4849
Sady	0,9603	1,1418
Użytki zielone	308,4860	315,4245
Razem	2.011,5899	2.179,6551

* źródło: Referat Finansowo-Księgowy UM Trzemeszna

Na terenie Gminy Trzemeszno przeważają grunty średnie. Klasy bonitacyjne gruntów na terenie gminy przedstawiają się następująco:

- klasa II a – powierzchnia ok. 37 ha
- klasa III a – powierzchnia ok. 684 ha
- klasa III b – powierzchnia ok. 1.818 ha
- klasa IV a – powierzchnia ok. 3.535 ha
- klasa IV b – powierzchnia ok. 2.186 ha

- klasa V – powierzchnia ok. 2.226 ha

- klasa VI – powierzchnia ok. 1.334 ha

Grunty słabe o klasie bonitacyjnej V i VI są zwolnione z podatku rolnego, nie mają zatem znaczenia dla zasobności budżetu gminy.

Struktura zasiewów

Według szacunku plonów i zbiorów w roku 2015 ogółem w gospodarce indywidualnej zasiewy na terenie gminy Trzemeszno wynosiły ok. 8.342 ha. Na gruntach ornych najczęściej uprawia się zbóż (ok. 6.547 ha). Dominującymi uprawami w 2015 r. były mieszanki zbożowe jare- ok. 1.566 ha, żyto- ok. 1350 ha, jęczmień jary – ok. 1.150 ha, pszenżyto ozime –ok. 1000 ha, oraz pszenica ozima – ok. 602 ha. Rośliny okopowe, tj. ziemniaki i buraki cukrowe zajmują ok. 800 ha, natomiast uprawa rzepaku wynosi ok. 690 ha. Strukturę powierzchni upraw w 2015 r. przedstawia poniższa tabela:

Powierzchnia upraw w 2015 roku:

Lp.	Rodzaj uprawy	(ha)
1.	Żyto	1350
2.	Pszenica ozima	602
3.	Pszenica jara	330
4.	Jęczmień ozimy	64
5.	Jęczmień jary	1150
6.	Owies	330
7.	Pszenżyto ozime	1000
8.	Pszenżyto jare	100
9.	Mieszanki zbożowe ozime	55
10.	Mieszanki zbożowe jare	1566
11.	Kukurydza na ziarno	250
12.	Mieszanki zbożowo- strączkowe na ziarno	20
13.	Strączkowe jadalne (groch)	5
14.	Ziemniaki	380
15.	Buraki cukrowe	420

16.	Rzepak ozimy	690
17.	Gorczyca, soja i inne oleiste	30

* źródło: dane pozyskane od rzeczoznawcy sporządzającego szacunki plonów i zbiorów głównych ziemiopłodów w gospodarstwach indywidualnych

Przeważająca średnia jakość gleb w naszej gminie wpływa również na plony upraw rolniczych. Średnie plony są niezbyt wysokie i są zbliżone do średniej krajowej. W ubiegłym roku plony zbóż były nieco wyższe w porównaniu z poprzednimi latami.

Wydajność z jednego ha w strukturze podstawowych upraw w ostatnim roku przedstawia poniższa tabela:

Wydajność upraw w strukturze upraw:

Lp.	RODZAJ UPRAWY		Średni PLON (dt) w gminie	Średni plon z 3 lat z obszaru całego województwa wielkopolskiego
1.	żyto		30	30,80
2.	Pszenica	ozima	50	46,6
		jara	30	33,00
3.	Jęczmień	ozimy	40	41,20
		jary	45	36,50
4.	Owies		25	29,60
5.	Pszenżyto	ozime	38,3	41,60
		jare	25	33,00
6.	Mieszanka zbożowa	ozima	35	36,50
		jara	30	33,00
7.	Buraki cukrowe		400	587,33
8.	Ziemniaki		125	258,30
9.	Rzepak ozimy		37,4	27,20
10.	Kukurydza na ziarno		38	70,4

* źródło: dane pozyskane od rzeczoznawcy sporządzającego szacunki plonów i zbiorów głównych ziemiopłodów w gospodarstwach indywidualnych oraz z Urzędu Wojewódzkiego Wydziału Rolnictwa i Leśnictwa

Szacowanie strat w rolnictwie

Na rolnictwo bardzo duży wpływ mają warunki atmosferyczne, a zwłaszcza długotrwała susza, która systematycznie od wielu lat występuje na terenie naszej Gminy. Do takiego zjawiska oprócz wysokich temperatur oraz braku deszczu przyczyniają się również słabe gleby gminy. Duży obszar gminy to gleby o niskim wskaźniku bonitacji, będące szczególnie wrażliwe na niedobory wilgoci. Zarządzeniem Wojewody Wielkopolskiego w każdej gminie powołane zostały Komisje do szacowania zakresu i wysokości szkód w gospodarstwach rolnych i działach specjalnych produkcji rolnej, w których wystąpiły szkody spowodowane przez suszę, grad, deszcz nawalny, ujemne skutki przezimowania, przymrozki wiosenne, powódź, huragan, piorun, obsunięcie się ziemi lub lawinę. Opracowano również stosowne procedury szacowania strat (rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 stycznia 2015 r. w sprawie szczegółowego zakresu i sposobów realizacji niektórych zadań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. W celu monitorowania występowania zjawiska suszy został utworzony System Monitoringu Suszy Rolniczej prowadzony przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowy Instytut Badawczy w Puławach, który podaje informacje o klimatycznym bilansie wodnym w okresach sześciodekadowych. Komunikaty te stanowiły podstawę do potwierdzenia zagrożenia suszą dla danego regionu oraz wskazywały, że szacowanie szkód mające na celu ubieganie się przez producentów o preferencyjne kredyty na wznowienie produkcji oraz inne formy pomocy państwa mogły dotyczyć tylko wskazanej uprawy i kategorii gleb. Zgłaszane uprawy przez rolników należało zweryfikować z informacjami zawartymi w monitoringu suszy rolniczej. Przestrzeganie ustaleń monitoringu suszy rolniczej wynikało z przyjętych rozwiązań ustawowych i Komisje zobowiązane zostały do bezwzględnego przestrzegania zapisów w nim zawartych.

W 2015 r. wpłynęło do Urzędu Miejskiego Trzemeszna 197 wniosków rolników indywidualnych o dokonanie szacowania szkód w uprawach spowodowanych przez suszę. Łączna powierzchnia dotknięta suszą wyniosła 2296,12 ha. W 14 gospodarstwach szkody osiągnęły powyżej 30 % średniej rocznej produkcji rolnej.

Po długiej i wyjątkowo ciepłej jesieni, w ostatnich dniach grudnia 2015 roku nastąpił gwałtowny spadek temperatury powietrza, przekraczający nawet -15°C . Przy gruncie temperatura była jeszcze niższa. Rośliny uprawne nie miały więc odpowiednich warunków do zahartowania się i ich wegetacja została gwałtownie przerwana. Dodatkowo zanotowano dość wysoką prędkość wiatru. Na znacznych obszarach naszej gminy okrywa śnieżna była bardzo skąpa lub w ogóle nie wystąpiła. W związku z powyższym powiadomiono Wojewodę o wystąpieniu na przełomie roku bardzo niekorzystnych dla wegetacji roślin warunków pogodowych. Do Urzędu wpłynęło 68 wniosków rolników o szacowanie szkód w uprawach spowodowanych ujemnymi skutkami przezimowania roślin. W chwili obecnej trwa sporządzanie protokołów strat. Skład osobowy Komisji działającej na terenie naszej gminy przedstawia się następująco: Danuta Pawełczak, Sandra Kadenc, Katarzyna Byczkowska, Szymon Robaszkiewicz z ramienia Urzędu Miejskiego Trzemeszna, Bolesław Kaźmierczak- Kierownik Ośrodka Doradztwa Rolniczego i Tomasz Bartz- delegat Wielkopolskiej Izby Rolniczej.

Szkody łowieckie

W związku z pracami nad zmianą ustawy prawo łowieckie oraz interwencjami rolników z terenu Gminy Trzemeszno, którzy zgłaszali problem szkód w uprawach rolnych wyrządzonych przez zwierzynę łowną, zwłaszcza przez dzikie gęsi Burmistrz Trzemeszna wystąpił do Pana Marka Woźniaka Marszałka Województwa Wielkopolskiego, Pana Piotra Walkowskiego Prezesa Wielkopolskiej Izby Rolniczej oraz do posłów Pana Pawła Arndta, Pana Zbigniewa Dolata i Pana Krzysztofa Ostrowskiego o uwzględnienie w pracach legislacyjnych postulatów środowiska rolniczego Gminy Trzemeszno

Doceniając wagę problemu w dniu 25 lutego br. odbyło się spotkanie rolników z udziałem Pana Marka Beera Dyrektora Departamentu Rolnictwa i Rozwoju Wsi Urzędu Marszałkowskiego w Poznaniu, Pana Zbigniewa Stajkowskiego członka Zarządu Wielkopolskiej Izby Rolniczej oraz przedstawicieli Izb Rolniczych i Kół Łowieckich.

Ze zgłoszonych postulatów oraz z prowadzonych z rolnikami rozmów wynikało, że oczekują oni podjęcia skutecznych działań, które zabezpieczyłyby gospodarke rolną przed szkodami wyrządzonymi przez zwierzynę łowną. Duża populacja niektórych zwierząt łownych zagraża interesom ekonomicznym rolników. Systematyczny wzrost populacji zwierząt łownych stwarza znaczącą uciążliwość w rolnictwie. Rolnicy nie widzą szans na

rozwiązanie tego problemu. Wręcz przeciwnie, z roku na rok sytuacja pogarsza się.

Z szeregu zgłaszanych kwestii pilnego rozwiązania wymagała sprawa uproszczenia procedury wydawania zezwoleń na odstępowanie od płoszenia zwierzyny łownej oraz kwestia odpowiedniej regulacji populacji poszczególnych gatunków. Wydaje się istotne, aby poziom populacji zwierzyny dostosowany był w taki sposób, by wielkość szkód była ograniczana. Ponadto rolnicy podnosili problem niskich odszkodowań wypłacanych za szkody wyrządzone przez zwierzynę leśną, które nie rekompensują w całości poniesionych strat. Właściciele pól niejednokrotnie budują prowizoryczne ogrodzenia, by zabezpieczyć się przed stratami, a nawet pilnują osobiście zagrożonych upraw. Rolnicy oczekują również podjęcia skutecznych działań także w kwestii wypłaty odszkodowań za szkody wyrządzone przez dzikie gęsi. To ostatnie zagadnienie, tj. kwestia szkód wyrządzanych przez zwierzynę drobną, w tym przez dzikie gęsi wymaga uregulowania. Dzikie gęsi to gatunek zwierząt, które powodują szkody w uprawach, lecz nie są wymienione ani w ustawie z dnia 13 października 1995 r. prawo łowieckie, ani w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. Pominięcie w/w w przepisach oznacza lukę prawną w zakresie odpowiedzialności za szkody wyrządzone w uprawach przez ptactwo. W konsekwencji nie są wypłacane rolnikom odszkodowania. Obecne rozwiązania prawne wynikające z ustawy prawo łowieckie nie chronią skutecznie rolników przed szkodami powodowanymi przez zwierzynę łowną. W załączeniu przekazuję odpowiedź Ministerstwa Środowiska Departamentu Leśnictwa i Ochrony Przyrody w przedmiotowej sprawie.

Bezpłatny odbiór worków po nawozach i folii po sianokiszonkach od rolników

W 2015 r. zorganizowano bezpłatny odbiór od indywidualnych rolników odpadów foliowych pochodzenia rolniczego, tj. worków po nawozach, folii po sianokiszonkach oraz folii pochodzenia ogrodniczego. Odbiór dokonała firma Agrioopec z Izdb.

Utylizacja padłych zwierząt

Od wielu lat w gminie Trzemeszno rozwiązany jest problem odbioru padłych zwierząt gospodarskich. Bezpłatnego odbioru od rolników dokonywało i dokonuje nadal Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe "HETMAN" Sp. z o.o. z siedzibą we Florianowie.

Informacja o lasach stanowiących własność Gminy Trzemeszno

Lasem, w rozumieniu ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2015, poz. 2100 ze zm.), jest grunt o zwartej powierzchni co najmniej 0,10 ha, pokryty roślinnością leśną (uprawami leśnymi) – drzewami i krzewami oraz runem leśnym – lub przejściowo jej pozbawiony, przeznaczony do produkcji leśnej lub stanowiący rezerwat przyrody lub wchodzący w skład parku narodowego albo wpisany do rejestru zabytków.

Nadzór nad gospodarką leśną, zgodnie z w/w ustawą, sprawuje minister właściwy do spraw środowiska (w lasach stanowiących własność Skarbu Państwa) oraz starosta (w lasach nie stanowiących własności Skarbu Państwa).

Dla lasów znajdujących się na nieruchomościach stanowiących własność Gminy Trzemeszno o powierzchni 26,14 ha w ramach zlecenia Komisja Gospodarcza Zarządu Oddziału Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Leśnictwa i Drzewnictwa w Poznaniu przygotowała Uproszczony Plan Urządzania Lasów na lata 2013 – 2022 (UPUL). Dokument został zatwierdzony decyzją Starosty Gnieźnieńskiego z dnia 16 kwietnia 2015 r. Lasy ujęte w UPUL znajdują się na terenie nieruchomości o numerach ewidencyjnych: 207/12 obręb Kruchowo; 34/3 obręb Szydłowo; 274, 193, 212, 234/2 obręb Wydartowo oraz na terenie miasta, na nieruchomościach 188, 189, 190, 180 (Park Baba i teren cmentarza pomiędzy drogą na Miaty i na Zieleń). Łączna powierzchnia lasów objętych UPUL na terenie wiejskim wynosi 21,71 ha, natomiast w mieście jest to 4,43 ha.

z up. BURMISTRZA

Dariusz Jankowski
Zastępca Burmistrza

INSPEKTOR
ds. komunalnych, zielonych i
rozwoju obszarów wiejskich
Danuta Prowalczuk

MINISTERSTWO
ŚRODOWISKA

Departament Leśnictwa
i Ochrony Przyrody

DLP-VIII.673.13.2016.ABR

URZĄD MIEJSKI
Trzemeszna

18.04.2016

wpłynęło

Nr 3053/16

RGNG

18.04.2016

Warszawa, dnia 12.04.2016 r.

D. Paręca 18.04.2016 SZ

Pan

Krzysztof Dereziński

Burmistrz Trzemeszna

Szanowny Panie

W odpowiedzi na Pana pismo z dnia 29 lutego 2016 r., przekazane przy piśmie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego z dnia 15 marca 2016 r., znak spr.: DR-I.7131.15.2016, dotyczące problemu szkód wyrządzanych przez zwierzęta łowne (w tym dzikie gęsi) w uprawach i płodach rolnych, Departament Leśnictwa i Ochrony Przyrody przedstawia następujące wyjaśnienia.

Zgodnie z ustawą z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie (Dz. U. z 2015 r. poz. 2168) dzierżawcy i zarządcy obwodów łowieckich zobowiązani są do szacowania szkód i wypłaty odszkodowań za szkody wyrządzone w uprawach i płodach rolnych przez ściśle określony katalog zwierząt łownych oraz za szkody powstałe w trakcie wykonywania polowania. Łowne gatunki dzikich gęsi (gęś gęgawa, zbożowa i białoczelna) nie zostały zaliczone do katalogu tych gatunków za które przewidziano możliwość szacowania szkód i wypłaty odszkodowań.

Zdajemy sobie sprawę z wagi problemu szkód powodowanych przez dzikie gęsi. Obecnie nie planujemy jednak rozszerzania listy gatunków zwierząt łownych, za które wypłaca się odszkodowania w przypadku wyrządzenia przez nie szkód, między innymi ze względu na trudności, jakie powstają przy szacowaniu szkód powodowanych przez ptaki. Bez prowadzenia stałych obserwacji ptaków trudno ustalić, jaki gatunek spowodował wystąpienie szkody (np. poprzez wydziobanie ziarna). Ponadto, szkody mogą powstawać w bardzo krótkim okresie, np. w przeciągu jednego dnia. Po tym czasie ptaki odlatują, gdyż wyczerpują bazę żerową i ich identyfikacja przez dzierżawcę lub zarządcę obwodu łowieckiego staje się niemożliwa.

Informujemy, że problem szkód wyrządzanych przez ptactwo łowne był już kilkakrotnie przedmiotem rozważań i propozycji zmian prawa. W 2001 r. szkody wyrządzone przez dzikie gęsi były powodem przedłużenia okresu polowań na te ptaki na terenach czterech województw (zachodniopomorskie, lubuskie, wielkopolskie i dolnośląskie) do 31 stycznia. Tereny tych województw są najbardziej narażone na szkody z powodu dużej koncentracji gęsi (głównie zbożowe i białoczelne), które nie rozpoczęły jeszcze powrotu na miejsca gniazdowania (płd. Skandynawia, tundra rosyjska). Wcześniej okres polowań kończył się tu w grudniu. W wyniku podjętych decyzji doszło do protestów ruchów ekologicznych włącznie ze skierowaniem skargi do Komisji Europejskiej o naruszeniu przez Polskę zasad Dyrektywy Ptasiej. W związku z powyższym w 2009 r. skrócono okres polowań na gęś gęgawę na terenach ww. województw do 15 stycznia, pozostawiając okres polowań na pozostałe gatunki gęsi do 31 stycznia.

Ponadto w okresie obowiązujących terminów polowań na dzikie gęsi można zapobiegać powstawaniu szkód przez wejście w kontakt z właściwymi terytorialnie kołami łowieckimi, które wydając indywidualne upoważnienia do odstrzału lub organizując polowania zbiorowe, zapewnią skuteczne ich płoszenie. Do wzajemnej współpracy pomiędzy dzierżawcą lub zarządcą obwodu łowieckiego, a władającym gruntem, zobowiązuje obie strony przepis zawarty w art. 47 ust. 1 ustawy - Prawo łowieckie. Ww. rozwiązania są zgodne z prawem i stosowane konsekwentnie powinny przynieść oczekiwany rezultat.

Odnosząc się do poruszonego w piśmie problemu rozszerzenia listy gatunków ptaków, za które powinny być wypłacane odszkodowania, należy zauważyć, że ptaki w naszym kraju objęte są